

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa M.K.

przeciwko A.M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 września 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 22 lipca 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

2) przyznaje adwokatowi J.K. od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu w (...) kwotę 5400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych, powiększoną o należny podatek VAT, za udzielenie pozwanej nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu,

3) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700,- (dwa tysiące siedemset) złotych z tytułu kosztów częściowych postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanej A. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 28 maja 2015 r., którym uznana została za bezskuteczną wobec powoda M.K., umowa przeniesienia 2/3 udziału w prawie użytkowania wieczystego gruntu i 2/3 udziału w

prawie własności budynku, stanowiącego odrębną nieruchomość, zawartej między pozwaną a jej mężem J.M., aktem notarialnym z dnia 8 czerwca 2012 r., ograniczając bezskuteczność tej umowy do celów zaspokojenia wierzytelności przysługującej powodowi wobec J.M., wynikającej z prawomocnego wyroku sądowego, dotyczącego należności głównej w wysokości blisko 600 000 złotych, odsetek i kosztów postępowania. Podstawą takiego rozstrzygnięcia było spełnienie przesłanek z art. 527 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji pozwanej, zarzucającej Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 527 § 1 - 3 k.c. oraz liczne przepisy o postępowaniu cywilnym, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, dzieląc dokonane ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną.

W skardze kasacyjnej pozwana, reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 527 § 1 - 3 k.c. przez ich błędne zastosowanie; art. 527 § 2 k.c. w związku z art. 824 § 3, art. 233 § 1 i art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. odnośnie do ich błędnego zastosowania; art. 527 § 1 i 3 k.c. w związku z art. 233 § 1 i art. 386 § 4 k.p.c. przez błędne przyjęcie świadomości działania dłużnika J.M. i wiedzy pozwanej o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela M.K. ; art. 527 § 1 - 3 w związku z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. przez ich błędne zastosowanie oraz art. 140 k.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i nie wzięcie pod uwagę naruszenia art. 64 ust. 3 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 7 Konstytucji RP; art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Naruszenie przepisów postępowania cywilnego dotyczy art. 233 § 1 w związku z art. 365 § 1, art. 234, art. 231 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. i art. 232, art. 382 i 391 § 1 k.p.c.; art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 527 § 1 - 3 k.c. (zapewne omyłkowo został wskazany k.p.c.), z art. 140, art. 233 k.c. i art. 64 ust. 3 Konstytucji RP. Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania, a także przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o jej nieprzyjmowanie do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie z zasądzeniem kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na brak spełnienia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik skarżącej wskazuje najpierw wraz z szerokim uzasadnieniem, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W drugiej kolejności wskazuje na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego. W pierwszej kolejności odnosząc się do tego zagadnienia należy przypomnieć utrwalony od dawna w orzecznictwie pogląd, że jeżeli podnosi się występowanie w sprawie zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jednocześnie wniesienie skargi nie może być oczywiste.

Zagadnienie prawne zgłoszone przez skarżącą sprowadza się do trzech pytań sugerujących odniesienie się do prawidłowości zastosowania w sprawie art. 527 k.c., połączonych z podniesionymi zarzutami samej skargi i ich uzasadnieniem jako wykazanie podstaw skargi. Nie są to wszakże kwestie tożsame w samej konstrukcji skargi kasacyjnej, o czym obszernie jest mowa w komentarzach i licznych publikacjach, w tym monograficznych dotyczących tej skargi. Pierwsze pytanie wiąże się z rozpoznawaną sprawą o tyle, że chodzi o odpowiedź na wątpliwość co do uznania działania za powodujące szkodę wierzycielowi, który nie uzyskał spłaty wierzytelności od dłużnika w sytuacji wykonywania własnego prawa podmiotowego przez jednego z wierzycieli wobec dłużnika i dochodzenie od niego wierzytelności (chyba raczej długu) należnego wierzycielowi, w sytuacji stwierdzenia wierzytelności prawomocnym orzeczeniem sądowym oraz nabycia przez wierzyciela mienia od dłużnika w drodze umowy w zamian za zwolnienie go z długu. Pozostałe dwa pytania dotyczą uznania spełnienia przesłanek z art. 527 k.c. w odniesieniu do naruszenia prawa własności oraz wątpliwości w kwestii przysługującej od dłużnika rekompensaty, po zaspokojeniu się przez powoda z majątku wierzyciela, w oparciu o wyrok stwierdzający bezskuteczność umowy.

Nawet, gdyby skrótowo wskazane kwestie wymagały rozważenia przez Sąd Najwyższy, to we wniosku nie zostały one w najmniejszym stopniu uzasadnione. Z utrwalonego stanowiska doktryny i orzecznictwa wynika, że na gruncie art. 398⁴ § 2 k.p.c. wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania ma zostać uzasadniony. Postawienie zatem zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia wymaga pogłębionego, profesjonalnego wywodu prawniczego, w którym przedstawi się klarownie to zagadnienie, występujące na jego temat poglądy orzecznictwa i doktryny, wykaże, że nie znalazło ono dotychczas rozstrzygnięcia w orzecznictwie Sądu Najwyższego, dowiedzie związku z rozpoznawaną sprawą, ale i interesu publicznego w udzieleniu odpowiedzi ze względu na pojawiający się problem w praktyce stosowania prawa. Tymczasem pełnomocnik pozwanej ograniczył się we wniosku tylko do zadania pytań, nawet jednym zdaniem ich nie uzasadniając. Nie spełnione zatem zostało wymaganie postawione w art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Mimo obszernego wywodu dotyczącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, również w tym wypadku nie zostały spełnione wymagania ustawowe. Nie można bowiem budować tej zasadności na podważaniu stanu faktycznego oraz skupiać się na stronie dowodowej, gdyż ustalenia faktyczne oraz ocena dowodów nie może stanowić podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), a stan faktyczny wiąże Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z uzasadnienia wniosku nie wynikają tak rażące uchybienia przepisom postępowania, żeby można uznać wyjątkowość sytuacji tak daleko idącą, że wymagającą uznania naruszenia, zwłaszcza przez zaskarżony wyrok, wielokrotnie powoływanego w uzasadnieniu wniosku art. 233 k.p.c. Odwołując się kolejny raz do utrwalonego i znanego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz wspierającej ten kierunek wykładni doktryny, tylko całkiem wyjątkowo, z wykazaniem niesprawiedliwego rozstrzygnięcia można kwestionować postępowanie przeprowadzone i skontrolowane przez sądy w toku instancji. W niniejszej sprawie z taką sytuacją nie ma się do czynienia, a tylko z niezadowolaniem strony pozwanej z rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

W tym stanie rzeczy należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzec jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

aj